

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Hapanta Ta Hellēnisti Heuriskomena

Origenes

Coloniæ, 1685

Homilia XII. (juxta Hieronymum IX.) De eo quod scriptum est: Omnis uter implebitur vino. Usque ad illud: Et deducant oculi vestri lacrymas, quia contritus est grex Domini. Eodem Interprete.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79842](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79842)

το πρῶτον ἡ ἐκκλησία ἐστὶν ἡ διὰ τῶν ἐθνῶν, ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐστὶν ἡ πρὸς τοὺς ἑσθλούς, ὁ θεὸς, ὁ πῶς πλῆθος ἐστὶν αὐτῷ ἀμαρτανόσης φείσετο, ἐπὶ μὴ ἡ ἀξία τὸ σφύρος ὁ θεὸς ὁ δὲ κολλῶν μὲν τὸν κύριον, ἐν πρῶτον ἐστὶν ἡ χεὶρ τοῦ σφύρου ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

texuit. Hoc cinctorum Ecclesia est de Gentibus congregata, quæ scire debet, quia si prioribus non pepercit Deus, nec sibi parceret, si eum dereliquerit, si non fuerit digna lumbus ejus, si non adhærens Domino unus Spiritus fuerit in Christo Iesu, cui est gloria, & imperium in sæcula sæculorum, Amen.

ΟΜΙΛΙΑ 12.

Εἰς ζ.

Καὶ ἐξείς πρὸς τὸν λαόν· τίς δὲ λέγει κύριον ὁ θεὸς ἰσραὴλ· πᾶς ἀσκός πληρωθήσεται οἶνος· μετὰ δὲ καὶ καταβύθισον οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα, ὅπως στρεψέσῃ τὸ πόρνεον καὶ κυρίως.

HOMILIA XII.

(juxta Hieronymum I X.)

De eo quod scriptum est:

Omnis uter implebitur vino. Uisque ad illud: Et deducunt oculi vestri lacrymas, quia contritus est grex Domini.

Eodem Interprete.

Ὁ θεὸς ἀποτάσσεται ὁ πρὸς τὸν λαόν λέγει διὰ τὸ
θεὸς, ὁ φείλει ἀξίον εἶναι ὁ θεὸς· ἐ φαινε-
ται ὅτι τὸ ἀξίον ἐστὶν ὁ θεός, μὴ δὲ τῶν ἡμῶν
ἐστὶν γράμματῶν. ὡς εἰπὴν ἄλλον πῶς ἀ-
κασίαν ἐ γράμματῶν· μαρία ἐστὶν αὐτῶν τὰ
γράμματῶν· ὅτι ὁ ἐστὶν ψυχικός· ψυχικός γὰρ
ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ θεός· ὁ δὲ πρῶτος ὁ θεός.
μετὰ γὰρ αὐτῶν ἐστὶν ὁ θεὸς ἐν τῷ λέγειν πρὸς
καὶ ἐξείς πρὸς τὸν λαόν· τίς δὲ λέγει κύριον
ὁ θεὸς ἰσραὴλ· ἀξίον ἐστὶν κυρίως τὸ θεὸς ἰσραὴλ.
πᾶς ἀσκός πληρωθήσεται οἶνος· καὶ ἐστὶν, ἐὰν ἐ-
πιπῇ πρὸς σὲ· μὴ γινώσκεις ἐργασίαν, ὅτι
πᾶς ἀσκός πληρωθήσεται οἶνος; καὶ οἱ δοκρυ-
μῶν ἐπὶ τῶν ῥητῶν ἐστὶν, αὐτῶν φασι καὶ λέ-
γουσιν ἐργασίαν ὅτι πᾶς ἀσκός πληρωθήσεται οἶνος·
ἐστὶν ἐν ἀσχοῖς ἐλας πληρωθῆναι, ἡ ἀλλῆς ὑγρᾶς
ἐστὶς· ψεύδου· ἀρα, ἐ γὰρ πᾶς ἀσκός πλη-
ρωθήσεται οἶνος· ὅπως διηγήσεως καὶ τὸ διω-
τὴν ἡμῶν τῆς δὲ ταύτης, ἐὰν ἐστὶν ὁ θεός τῶν
ἡμῶν διαφορᾶς, καὶ τὰ λεγόμενα πρὸς αὐ-
τῶν καὶ ἀκολούθως αὐτοῖς πρὸς τὴν ἀσκήν ὁ φε-
μέθα ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ· πᾶς ἀσκός πληρωθή-
σεται οἶνος· ἐπεὶ γὰρ ἀγαθὸς τίς ἐστὶν, ἢ ἔσται
ὀνομασθῆναι, ἐν ἀσχοῖς ἀσκός πληρωθήσεται
οἶνος καὶ τῶν ἡμῶν ἀγαθότης· ἐπεὶ ἐστὶν, ὡς
ὁ συγχεῖται ἀσκήν, καὶ τῶν κρείσσει τῇ πρὸς αὐτῶν,
μοχθηρὸς καὶ αὐτὸς καὶ τῶν μοχθηρίων αὐτῶν
πληρωθήσεται οἶνος μοχθηρῶς· πῶς ἐν ἐστὶν διὰ
τὴν γεωφῆς λαθεῖν πρὸς τῶν διαφορᾶν οἶνων;

Quod a Deo Propheta jubetur ut dicat, debet dignum esse imperio Dei. Sed non videtur dignum, si maneamus in litera, & nihil altius requiramus, in tantum ut si quis rudis auditor extiterit, dicat ineptum esse Scripturis autem accommodare, & ea cognoscere quæ in eis lectantur. Hoc est dictum animalis: *Animalis quippe homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei. Stultitia enim ei est.* Consideremus ergo Dei sermonem quid jubeat: *Et dices ad populum sermonem istum; Hac dicit Dominus Deus Israel. Quod dicit Dominus Deus Israel, dignum quæso sit Domino Deo Israel. Omnis uter implebitur vino. Eritque, si dixerint ad te: Nunquid cognoscentes, & non cognoscimus, quia omnis uter implebitur vino?* * Hæc respondentes, * f. Et si tantum literam sequuntur, & dicunt nosse se, quia omnis uter implebitur vino, falluntur. Non enim necessario sequitur, ut omnes utres impleantur vino. Sunt utres oleo pleni: sunt alii à qualibet liquentis naturæ materia vacui, aut certe non pleni, Dominus autem dicit, omnem utrem implendum vino: & populus respondit: *Nunquid cognoscentes non cognoscimus, quia omnis uter implebitur vino?* Quæ quidem juxta pauperatē ingenii mei sic poterunt interpretari, si prius vini differentias profpexerimus, ut tunc consequenter tractemus, verum esse quod dictum est, quia omnis uter implebitur vino. Sive enim quis bonus est (ut ita loquar) inter utres uter, implebitur vino bonitatis suæ: sive malus juxta hoc quod malus est, malo vino implebitur. Quomodo ergo possumus de Scripturis accipere diffe-

γέγραπται, ὅτι ὅποιος ἐπὶ ὁ ἰσχυρὸς γὰρ ἐν-
 θεῶν τὰς μαθητὰς ἀκροῦται εὐφραίνει, καὶ
 λέγει αὐτοῖς· λάβετε, πείτε, ὅτι μὲν ἐστὶ τὸ
 αἷμα, τὸ ὑπερῷον ἐκ κυνομύδων εἰς ἀφ᾽ ἑνὸς
 ἀμαρτωῶν ἔρποιε, ὅσα καὶ ἐν πύλῃ, εἰς τὴν
 ἐμὴν ἀνάμνησιν. καὶ αἰνὸν λέγω ὑμῖν· ὅτι μὴ
 πῶς αὐτὸς διὰ τὸν νόμον, ὡς αὐτὸς πῶς μετ' ὑμῶν
 καμνὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ· ὅρατε τὴν ἐπα-
 γελίαν, τὸ ποτήριον τὸ καμνὸν διαθήκης ἐστὶν;
 ὅρατε τὰς κολάσεις ποτήριον ὡς ἀκροῦται; καὶ
 ἀλλοῦ δὲ κολάσεις ποτήριον κεκερασμένον,
 ὡς ἐκαστὸς κινᾶται καὶ τὴν ἀξίαν τὴν χρεστέως
 ἀναιμειγμένης μοχθηρᾶ προάξει
 αὐτοῦ· νόμι δὲ μοι τὰς μὲν πάντα ἀλλοτρίους
 τὴν θεοσεβείας, καὶ μηδ' αὐτὸς ἀποστέλλων
 αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῶν ζωντῶν, πινόντων τὸν
 ἀκαθόν οἶνον, αὐτὸς ἐπαρθεῖς τὰ διὰ τοῦ
 ἱεροῦ. τὰς μὴ πάντη δυνάσας, καὶ ἀμαρ-
 τωδὲς, * ἀλλ' ἀξίους ἔστι ποτήριον τὸ καμνὸν
 διαθήκης, ποίνων ὅτι μὲν χρεστοτέρως, ὅτι
 ὁ οὐρανὸς οἶνον πινόντων ἀκροῦται κερασμέ-
 νον· ἐκλινε γὰρ ὁ Θεὸς ἐκ τῆς εἰς τὸ πλῆ-
 ὄντος αὐτῶν ἐκ ἐκεκρωμένη· νόμι μοι τὸ πο-
 τήριον τὸ ἀγαθὸν σε ἐργῶν ἐν τῇ μίᾳ χειρὶ τοῦ
 Θεοῦ· ἐν τῇ ἐξῆς ὁλημπερότερον με εἰπείν. ἐστὶν
 ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τοῦ Θεοῦ ποτήριον σε τῶν χρεστέων
 ἐργῶν, ἐν τῇ ἀριστερᾷ τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ ποτήριον
 σε τῶν ἀμαρτημάτων· ὅτι αὐτὸς ἐν μέλλῃ κολάσε-
 αὶ διὰ τὰ ἀμαρτήματα· εἰπέ καὶ χρεστοτέρως τοῖς
 ἐργοῖς, γρηγορῶ ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου ἐστὶν
 ὡς ἀκροῦται πλῆρες κερασμάτων. καὶ ἐκλινεν
 ἐκ τῆς εἰς τὸν τῆς ἀριστερᾷ, εἰς τὸ ἐν
 τῇ δεξιᾷ· ὅτι γὰρ μόνον διώσασαι πῖναι τὸ
 ἀγαθὸν ποτήριον, ὡς ἐ μόνον ἀγαθὰ ἔργα
 πεποικώς. ἔτε διώσασαι πῖναι μόνον τὰ τῶν
 ἀμαρτημάτων ποτήριον, χρεστὰ γὰρ τοῖς πεί-
 πεμαί πῖνα. διὰ τοῦ ἐκλινεν ἐκ τῆς εἰς τὸ
 καὶ τὴν ἀναλογίαν τῶν ἐργῶν σε κινᾶται σοι
 ὁ θυμὸς, καὶ ἡ κολάσις, ἵνα ἡ τοῖς ὑδαρῶν τὸ
 κολάσεις ἡ τοῖς ὁρμώτερον καὶ * ὁ πῖνόν τε-
 ρον· καὶ τὴν ἀναλογίαν γὰρ, ὡς ἀκροῦται, τῶν ἀ-
 μαρτημάτων συγκυνομύδων τοῖς ἀγαθοῖς ἀμ-
 ελώς· πῶς, ἢ ὅτι ἀμείλιχός· ὁ διὰ τοῦ ποτη-
 ρίου τὸ ὄργος· πῶς δὲ διδομένης ἐκαστὸς τὸ ἀμαρ-
 τημάτων· ἐν τῇ καλῷ ἀγαθῷ ἢ ὅτι ὅτι, λέγεις· ποτήριον σωτηρίας λήψομαι, καὶ τὸ
 ὄνομα κυρίου ὁπκαλέσομαι· πᾶς ἐν ἀσκήσει καλῷ, εἴτε μοχθηρὸς πληρωθῇ, ὡς οἶνος, καὶ
 καὶ τὴν ὁπκαλέσεται τὸ ἀσκήσει βληθῇ, εἰς τὴν ἀσκήν καὶ τὸν λόγον τῶν ἐνταυθα
 ὄνομα ζῶντων ἀσκήτων· ἐλαφὸν ἐν ἐβάλλε· εἰς τὰς ἀσκήσεις, εἰς ἀλλήν πῖς ὑγρὰ ὕλη· ἀλλὰ
 πᾶς ἀσκήσι δὲ οἶνος πληρωθῇ, εἴτα διδάσκει διὰ τὰς ἀμαρτήσας, ὅτι καὶ τὸ ῥήτην,
 ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τῶν καὶ ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ, ποταπὸν οἶνος μέλλει πληροῦν ὁ Θεὸς τὰς ἀσκήσεις
 utres

sus enim lactificans Discipulos meracum eis
 poculum propinat, & dicit: Accipite & bi-
 bite: Hic est sanguis meus qui pro vobis effunde-
 tur in remissionem peccatorum. Hoc facite, quo-
 tiescumque biberis, in meam commemorationem.
 Et: Amen dico vobis, non bibam illud amodo,
 donec bibam illud vobiscum novum in regno
 dei. Vides calicem Novi Testamenti: vides
 calicem suppliciorum quem supra exposui-
 mus, vini meri plenum esse? Est & alius ca-
 lix, qui pro compensatione bonorum actuum,
 seu malorum tibi miscetur & traditur. In-
 tellige enim mihi eos qui penitus à pietate
 discedunt, & ex omni parte religioni ad-
 versantur, in tantum ut fortuito, & pecu-
 dum more vivant, bibentes calicem vini
 meri, quem de Hieremie libro protulimus:
 eos vero qui non penitus recesserunt, sed
 cum sint peccatores, & indigni judicentur
 calice Novi Testamenti, & faciant sæpe bo-
 na opera, sæpe contraria, bibentes calicem
 mero mixtum. Inclinauit enim Deus ex hoc in
 illud. Quid est quod ait; ex hoc in illud? duo
 pocula video. Inclinauit ex hoc in illud, ve-
 runtamen fex ipsius non est exinanita. * Amo-
 Cdo adverte calicem bonorum operum in animad-
 una manu Domini. Sin autem pateris ali-
 quid me audacius dicere; sit in dextra manu
 ejus calix virtutum, sit in sinistra vitiorum.
 Cum igitur cæperis propter peccata tor-
 queri, quia & bona opera fecisti, calix in
 manu Domini est vini meri plenus mixto, &
 inclinavit ex hoc in illud: id est, de eo qui
 erat in dextera, in illum qui in sinistra con-
 tinebatur. Neque enim potes bonorum
 tantum calicem bibere, quasi bona tan-
 tummodo feceris: neque rursus peccato-
 rum tantum, quia & bona aliquando gessi-
 sti. Idcirco inclinavit ex hoc in illud, ut
 juxta compensationem operum tuorum
 misceatur tibi supplicium aequius, seu me-
 racius, & secundum merita tua; aut obtun-
 datur ira divinæ aculeus, aut exacuatur. Si
 vero bonus fueris, & Dei mandata servave-
 ris, attende, quid dicas: Calicem salutaris ac-
 cipiam, & nomen Domini invocabo. Omnis
 igitur uter, siue bonus, siue malus, imple-
 bitur vino qualitatis suæ, nec oleum mitti-
 tur in eum, aliudve quid liquens, nisi Sodo-
 morum, aut Sorec. Deinde docet interim, ut
 literam sequamur, propter eos qui pecca-
 verunt in Hierusalem, & in Judæa illo tem-
 pore morabantur, quali vino istiusmodi

Matth. 26.
27.

1. Cor. 11. 24.

Matth. 26.
28.

Psalm. 74.

MSS. R.

verbe

Psalm. 117.

13.

1. Cor. 11. 24.

1. Cor. 11. 24.

σωσιν ἡ μητὴρ ὁ υἱός, ἢ ὁ ἀδελφός ὁ ἀδελφὴ· A
 τῶν πόνων καὶ τῶν ἀλγών· περὶ τούτων· περὶ τούτων·
 ὁ γὰρ σαυτὴς δὲ τὴν ἀμαρτανὴν διοικονο-
 μένων· ὁ δὲ θεὸς, ἵνα παρδύσῃς σωθῇς·
 ὡς πρὶν ὅτι βασιλεύσῃς ἀπλῶς θέλων τὴν κο-
 λαζώμενον· ὁ δὲ οἰκετὴν ἢ υἱὸν κολάζεις,
 ἀλλ' ἵνα τοῖς πόνοις αὐτὸν ἐπιστρέψῃς· ὥτως ὁ
 θεὸς τὰς μὴ ἐπιστρέφοντας τὸ λόγῳ, τὰς
 μὴ ἀρεπιδυνάσας παρδύσει, τοῖς δὲ πό-
 νων πόνους, ἐπεὶ παρδεία παρβάλλει· ἀ-
 περβάλλει· τὸ ἐρημύρον· διὰ πάντας πό-
 νους καὶ μακρὰ παρδύσῃς ἐρεσθαλήμιν· ἐν αὐ-
 τῇ οὖν παρδύνων πόνῳ, διασκοπεῖ· οἱ
 πονεῖντες ἀπ' ἀλλήλων, ὡς μὴ ἐν αὐτῇ· ὅ-
 δε καὶ τῶδε· ἐλπίς γὰρ ἂν ὁ σφοδρὸν ὁ πόνος
 διὰ τὸ παρδύσῃς ἐνός ἐκείνου· ὡς τῶν δὲ
 ὁ ἐξέει· ἐν ᾧ δὲ παρδύσῃς τὸ λόγῳ καὶ
 ἀλλῶν αὐτῶν· διασκοπεῖ· καὶ ἔρ πα-
 ρεσθίον· κακοὶ σωόντες ἀλλήλους· ὡς
 κακὰ σκοπεῖ· καὶ αὐξάνει· ὡς πρὶν οἱ ἀγαθοὶ συν-
 οντες ἀγαθοὶ πρὶ ἀγαθῶν σκέπῃ· καὶ κατὰ C
 λόγον· καὶ διασθί· ἡ κακὴ βελήϊστα
 καὶ μὴ τῇ ὁμοίᾳ, ὅτε διασκοπεῖ· ὡς
 ἀλλήλων οἱ μοχθηροὶ· διὰ τὸ οἰκονομεῖ ὁ θεός,
 μὴ εἶναι μετ' ἀλλήλων τὰς φάλας· ὡς καὶ
 αὐτῶν παρδύνων, ἵνα μὴ συναιξήσει αὐτῶν ἡ
 κακία, ἀλλὰ μειωθῇ διαλυμένη· ταῦτα διὰ
 τὸ σκοπεῖ αὐτὰς, ἀνδρα καὶ τὴν ἀδελφὸν
 αὐτῶν τὰς πατέρας αὐτῶν καὶ τὰς υἱὰς αὐ-
 τῶν· ὡς αὐτῶν, λεγόμενον· ὅτι ἐπιποθῇ D
 σὺ καὶ ἐφείσομαι, καὶ ὅτι οὐκ ἐρεσθῶ δὲ
 διασθί· καὶ αὐτῶν· τοῖς τῶν τοῖς ὁμοίᾳ
 καὶ οἱ δὲ τῶν αἰεσίσεων λέγοντες· ὅτι τὴν δη-
 μιουργὸν οἷός ἐστι καὶ τὸν τὸ παρδύσῃς θεόν, ὅς
 φησιν· ἐφείσομαι, καὶ ὅτι οὐκ ἐρεσθῶ δὲ δια-
 σθί· αὐτῶν· πῶς δυνάται ὅτι εἶναι ἀγα-
 θός· εἰ γὰρ ὡς παρδύσῃς τὴν ἀπὸ καλῶ τῶ
 καλῶ ὅτι οὐκ ἐρεσθῶ καὶ τῶν, δυνάται δὲ
 τὰ παρδύσῃς· πᾶσαι, ὅτι πολλῶν φει-
 δόμενον· ἐφείδε· ἐνός ὁ θεός· λέγουμαι ὁ πα-
 ρδύσῃς καὶ ἡ ἰατρικὸν δεικνύς, ὅτι φειδόμε-
 νον· τὰ δὲ σώματα· ἐφείδε· μέλους ἐνός
 ὅτι· ἐξω δικαστῆ· παρδύσῃς τῶν ἐν-
 ῖν δὲ δυνάται· καὶ κατὰ σκεῆματα τῶν
 αὐτῶν ἐν τῇ συμφύσει· παρδύσῃς τῶν δὲ
 πρὸ παρδύσῃς· φονεύς ὡς αὐτῶν· τῶν δὲ
 καλὸς ἰδὲ· μητὴρ παρδύσῃς ἐλεεινός
 παρδύσῃς λόγος τῶν δικαστῶν, ἵνα ἐλεηθῇ αὐ-
 τῶν· ἡ γὰρ τῶν τὰς ἀναξίς ἐλεηθῇ· καὶ καλεῖται
 ὡς δὲ τῶν· ὅτι τῶν τί συμφέρει τῶν καλῶ· ἀλλὰ ἐλεηθῇ τῶν, ἡ μὴ ἐλεηθῇ
 Q
 expe-

MSS. R.
 fortuita

Jerem. 13.
 14.

* 2. 23. (3875)
 και μεν @ και μεν 8.

Jer. 12, 18.
16, 17.

* MSS. R
ut postea
inferat.

Luc. 18, 14.
Matt. 11, 29.

possunt offendere. Sunt alii qui de eo sub-
levantur, quia potestatem habent occi-
dendi homines; & ut ipsi putant, ea fulti
sunt dignitate, ut quorum velint capita se-
cent. Horum gloria in confusione sua est.
Alii super divitiis sibi applaudunt, non his
veris, sed iis divitiis quæ deorsum sunt. Alii
superbiunt super domo splendida, super
possessionibus multis, in quibus universis
non est penitus gloriandum. Quod autem
verisimile & dignum iudicatur, ut quidam
putant gloriandum est, cum aliquis ob sa-
pientiam suam elevatur, aut conscius sibi
est quia decem jam annis res veneras non
tetigerit, sive ab infantia integer, castusque
permanerit. Rursumque alius erigitur, quia
vincula pro Christo portaverit. Recta qui-
dem videntur hæc omnia, & subijcienda
quadam persuasione ad gloriandum; sed ne
in his quidem (si tamen sequimur verita-
tem) rationabiliter quis effertur, quia &
in rebus bonis gloriandum est sine disci-
mine. Paulus habuit materiam elationis,
habens in se visiones, revelationes, signa,
virtutes, propter labores quos Christi causa
perpetuus est, propter Ecclesias quas consti-
tuit, contendens ubi Christus non erat no-
minatus, ibi jacere fundamentum. Hæc
omnia materia erant gloriatorum, & si sic
expedit dicere, verisimilis causa quæ hone-
stam subiceret jactationem. Sed quia ne in
talibus quidem sine periculo est sublevari,
benignus & providus Pater quomodo ei
largitus est revelationes & gratias differ-
tes, sic ad tuitionem donorum suorum tra-
didit Angelum Satanæ ut eum colaphizet,
ne extolleretur: & propter hoc ter Domi-
num rogavit, scilicet ut ab eo discederet
Angelus Satanæ, qui juxta dispensationem
ei appositus fuerat. Sed respondit ei Do-
minus (dignus quippe erat responsione
Paulus) & dixit ad eum: Sufficit tibi gratia
mea, virtus enim in infirmitate perficitur. Super
nullo igitur gloriandum est. Sequitur
quippe ruina jactantiam, Scriptura dicente:
Ante contritionem elevatur cor viri, & ante
gloriam humiliatur. Et hæc quidem dicta sunt
de eo quod ait: Audite & auribus percipite,
& nolite extollere, quoniam Dominus locutus est.
Ier. 12. 16. Videamus autem & cætera: Date Domino
Deo nostro gloriam, priusquam obscurer, &
priusquam offendant pedes vestri super montes
tenebrosos, & sustinebitis in lumen. Eum qui
daturus est gloriam Deo, vult dare in lumi-
ne, quasi jam non possit gloriam prædicare,
cum tenebræ ortæ fuerint. Quando tene-
bre scit, & quando non sunt tenebræ? Ope-

ματι ἀδελφοί ἐπαυρόμενοι, ἐδὲ πῶς
τὰ εὐλογον ἔχεισι τὴν ἀγαθὰν ἀποδο-
τὴν. ὅτι ἐπαυρόμενοι εἰσιν ἐπαυρόμενοι, ὅτι
ἐκλήφασιν τὴν παρ' αὐτοῖς καλεμένην, πε-
κοπὴν τοιαύτην, ὥστε ἀποτελεῖν ἀνθρώπων
κεφαλὰς. ἡ δὲ οὕτως ἐστὶν τοιαύτη ἐν τῇ ἀρχῇ
αὐτῶν ἐστὶν. ἄλλοι δὲ πλεονέχουσιν ἐπὶ τῇ ἀ-
ληθείᾳ, ἀλλὰ τὸ κατὰ, καὶ ἄλλοι ἐπαυροῦνται,
φέρ' ἐπεὶ, ὅτι τὰ δικαῖα ἔχουσιν καλῶς ἡ ἀρετὴς
πολλὰς. ἐδὲν τῶν ἐστὶν λόγος ἀξίον, ἐπεὶ
ἐπαυρόμενοι ὅτι τὴν τέτην. ὅτι πῶς οὐκ ἐπὶ
τῇ ἐπαυρόμενοι, ὅταν τὴν ἐπαυρόμενοι, ὅτι
ἐστὶν, καὶ ἐπαυρόμενοι συνειδὼς ἐαυτῶν, ὅτι πῶς
δοτὶ δέκα ἐπὶ ἑξ' ἡ ψαλτὶ ἀφορδισίαν, ἡ καὶ
ἐν παύδων ἐξ' ἡ ψαλτὶ. καὶ πάλιν ἀλλ' ἐ-
παυρόμενοι ὅτι δεσμεύει ἐφόρεσε τὰς ἀρετὰς
πῶς οὐκ ἐστὶν μὴ ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀποδομένη, ὅτι
ἐδὲ ὅτι τῶν ἐστὶν ἀποδομένη ἐπαυρόμενοι. πῶς
ὅτι ἔχει τὴν ὕλην ἐπαυρόμενοι αὐτὸν διὰ
τὰς ὁπασίας, διὰ τὰ ὁράματα, καὶ διὰ
τὰ τέρατα καὶ σημεῖα, διὰ τὰς καμάτας, ἐ-
καμῶν ὑπὲρ χρεῖσιν, διὰ τὰς ἐκκλησίας ἀ-
ἐπὶ τῇ φιλοπνεύμονι, ὅτις μὴ ὡς οὐκ ἐστὶν
χρεῖσιν ἐκκλησίας ἐκκλησίας τὰς πάντα ὕλην
ἐπαυρόμενοι αὐτὸν ἔχει. λέγει μὴ πῶς οὐκ
ἐστὶν τῇ ἀρετῇ ἐπαυρόμενοι ὅτι καλῶς ἀν' ἐδ-
ἐστὶν πῶς ἐπαυρόμενοι αὐτὸν ἀλλ' ὅμως ἐπὶ ἐδ-
τῇ ὅτι τῇ ἐστὶν ἐπαυρόμενοι ἀκινδυνόν ἐστὶν
ὁ χρῆστος πατὴρ, * ὅς ἐδωρήσατο αὐτῷ ὅτις
σας ἐδωρήσατο, * ἐστὶν αὐτῷ ἐν χαρίσματι
μοῖρα ἐδωκεν ἀγγελον σατανᾶ, ἵνα αὐτὸν
καλῶς, ἵνα μὴ ὑπεραίρηται, καὶ πῶς οὐκ ἐστὶν
τὸν κύριον παρεκάλεσεν, ἵνα δώσῃ αὐτῷ
ὁ ἀγγελος τὰ σατανᾶ. ὁ κατ' οἰκονομίαν, ἵνα
μὴ ἐπαυρόμενοι, δοθῇ αὐτῷ. καὶ ἀπεκρίνατο
αὐτῷ ὁ κύριος. ἀξίον γὰρ ἡ δυνάμις κυρίου
ὁ πατὴρ. καὶ εἶπεν αὐτῷ. Δοκεῖ σοι ἡ χρεῖς
μὴ. ἡ γὰρ δυνάμις μὴ ἐν ἀδυνείᾳ τελεῖται
ἐπ' ἐδὲν ἐν δὲ ἐπαυρόμενοι. ἀκολουθεῖ γὰρ πῶς
ἐστὶν τῇ ἐπαυρόμενοι, καὶ τῇ. πῶς οὐκ ἐστὶν
ὑψίστη καρδία ἀνθρώπου, καὶ πῶς οὐκ ἐστὶν τα-
πεινότης. τὰ δὲ μὴ ἐστὶν. ἀκούσατε, ἐκ-
πῶς οὐκ ἐστὶν ἐπὶ ἐπαυρόμενοι ὅτι κύριος ἐλάλησεν
ἰδὼν γὰρ ἡ πῶς κενεῖ ἡμᾶς μὴ τὰ δὲ πῶς οὐκ
δοτε, φησὶ, κυρίως τῷ θεῷ ὑμῶν δόξαν πῶς οὐκ
συσκοτάσαι, πῶς οὐκ ἐστὶν ἐκκολλῶν τὰς πόδας
ὑμῶν ἐπ' ὅρη σκοτεινὰ, καὶ ἀναμύγει τὰς φῶας τὴν διδόντα δόξαν τῷ θεῷ, θελεῖ διδόναι
δόξαν τῷ θεῷ φῶας ὄντος. ὡς ἐδυνάμην δόξης ἀπαγγέλλει τὰς θεῶν ἐπ' ἀν' ἐκκολλῶν
ἐ γάρ τῃ σκότεινῃ. πότε ἐν συσκοτάσει, ἐπὶ πότε συσκοτασμός ἐ γίνεται, ἐργάζεται

ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν, ἐὰν ἐχῃς ἐν σοὶ τὸ ἐπιόντα. *A ramini donec lumen est in vobis. Lumen in*
 ἔγωγε ἔχω, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν. ὅσον ἔσται σοὶ αἰα- *te est, si habes in te dicentem: Ego sum lu-*
 τέλεια, δόξαζε τὸν θεόν ἰδοὺ ὅτι διώα) λέ- *men mundi. Quamdiu tibi lux ista oritur,*
 γειδὲ σκοτάσμος περὶ καὶ καὶ μὴ μένει τὸν *clarifica Deum, sciens quia futurae sunt te-*
 σκοτάσμον τὸν θεόν, ἀλλὰ περὶ σκοτάσμου, τὴν *nebrae. Nec tibi expedit, ut eas opperiaris,*
 δόξαζε διδόναι τὸν θεόν. Ἐὰν νοήσῃς τὸ γε- *sed antequam fiant, da gloriam Deo. For-*
 γραμμένον, καὶ σάμφοροι λέξαι εὐαγγελικὴν εἰρη- *sitan intelliges praesens capitulum, si tu Evan-*
 μῶν, ὡς ὁ σωτήρ, ὅπως ἐχέσῃ· ἐργάζε- *gelio sumpseris exemplum, quod ita con-*
 σκεῖ εἰς ἡμέραν ἐστὶν. ἐρχεται νύξ, ὅτε ἐδείς *textitur: Operamini donec dies est, venit nox,*
 διώα) ἐργάζεσθαι· ἡμέραν ἐνείωνόμασε *quando nullus potest operari. Diem ibi saecul-*
 τὴν αἰῶνα τὸν θεόν· ἀλλὰ ἀναγκαίως περὶ σήμε- *lum istud nuncupavit, & necessario appo-*
 κατ' ἐκεί· οὐδὰ γὰρ ἐν ἀλλοῖς ἀλλὰ πάλιν δὴ *sui tibi. Scio quippe in aliis locis dissonan-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *tia praesentibus ex diei vocabulo significari.*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *Diem itaque nuncupavit saeculum istud;*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *tenebras vero & noctem, continuationem*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *mundi, propter supplicia quae futura sunt.*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *Ut quid enim nobis desiderare diem Domi-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *ni? Et ista est tenebra & non lux, Amos, 18*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *inquit Prophetes, Si consideres post consum-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *mationem mundi lugubre illud quod passu-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *rum est universum pane hominum genus*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *pro his quae peccavit, videbis quomodo te-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *nebrae occupatae sint omnia, & nullus*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *possit in illo tempore glorificare Deum. Si*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *quidem & iustus in Elaiā jubetur: Vade po-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *pulus meus, in promptuaria tua intra, clau-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *de ostium,*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *& abscondere pusillum quantulum, donec*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *ira Dei transierit. Simul autem & in his qui*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *potest, observet, quare dixit pusillum quan-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *tulum: quippe hoc quantulum quod pu-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *fillum est, non est pusillum hominibus. Et*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *Quantulum pusillum*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *debemus inspicere, quomodo singulis aut*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *parum sit aliquid, aut magnum. Ad quod*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *probandum etiā exemplo utimur. Unicui*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *que animalium pro natura & modo corpo-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *ris sui, aut parvus est cibus, aut magnus; &*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *quod alii pusillum est, & aequale id ipsum alii*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *multum est. Quid de animalibus loquar? in*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *quantulum.*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *Diplo quoque homine rerum differentiae sunt.*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *Quod viro parum est, hoc infanti super-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *fluit. Atque in hunc modum omne tempus*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *vita humanae, etiam si centenariam exce-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *dat aetatem, ad comparisonem aeternitatis*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *breve est: unde pusillum Dei nobis multum*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *est, & vicissim universa saecula ad Deum re-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *lata brevissima sunt. Sic ergo dicitur: Vade*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *populus meus, intra in promptuaria tua, clau-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *de ostium, abscondere pusillum quantulum. Quan-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *tulum pusillum illud non ad illius naturam*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *refertur, qui in promptuaria sua jubetur in-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *trare, sed ejus qui jubet, cui pusillum est hoc*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *omne quod grande est. Si enim donec per-*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *transierit ira Dei, oportet quosdam intrare*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *promptuaria sua; sunt autem alii quibus non*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *sunt dimittenda peccata, non solum in prae-*
 λέμωρα· ἡμέραν ἐν ὀνόματι τὸν αἰῶνα τὸν *senti saeculo, sed etiam in futurum, manifestū*
 θεόν, ὅς ἐστιν ὑμῖν ἐστὶν ἀλλὰ πάλιν δὴ *est*

187.12, 16.

* f. Si sic

* MSS. R
templum
enim eju
quasi

Isr. 13, 16

PC-86-1.

Matth. 1.

Jer 13, 1

[illegible]

